הלכות הדף היומי
מסכת בכורות

תוכן עניינים

א. כגון שהיו תשע מכאן ותשע מכאן ואחת באמצע דההיא חזיא להכא וחזיא להכא 1

ב. הלך אחר לשון בני אדם.....2

ג. זכרותא דדמא כבדא ... כבד שנימוח מטמא ברביעית 3

ד. זכרותא דמיא פרת ... הנודר ממימי פרת אסור בכל מימות שבעולם ... דאמר לא שתינא ממימי דפרת מי פרת הוא דלא שתינא הא מנהרא אחרינא שתינא אלא דאמר לא שתינא ממים דאתו מפרת.....3

ה. הלוקח או שניתן לו במתנה פטור ממעשר בהמה.....3

דף נה.

א. כגון שהיו תשע מכאן ותשע מכאן ואחת באמצע דההיא חזיא להכא וחזיא להכא

כבר התבאר לעיל דף נד: היו שלשה[1] עדרים בין כל אחד ואחד ששה עשר מיל הרי שלשתן מצטרפין. וחייב לצרף הכל להביאן לתוך דיר אחד ולעשרן[2] אך הרועה עצמו. או כליו של רועה. אין מצרפן. שאין מצרף אלא עדר. וכן צריך שכל אחת שמן הצד יכול להיות עשרה ע"י האמצעית[3].

כיצד היה תשעה מכאן ותשעה מכאן ואחד באמצע[4] הרי שלשתן נכנסין לדיר להתעשר ומניח הט' הנשארים לגורן האחר להצטרף עם אותן שיולדו

---

[1] שם הלכה ג

[2] רמב"ם בפי' המשניות ור"ב בכורות ט משנה ב

[3] ערוך השלחן העתיד הלכות בכורות ומעשר בהמה סימן רג סעיף ה

[4] השתא רבינו שפסק ט' מכאן וכו' ואחד באמצע נראה דפסק כשמואל דלרב בעי ה' באמצע ומרן ז"ל כתב דפסק כרב באיסורי ע"כ וכן נראה אמת דלרב בעינן דאותם שבאמצע חזו לאצטרופי עם האמצעיות לאפוקי ה' מכאן וד' מכאן ובאמצע ה' אין הד' מצטרפות משא"כ לשמואל וכמ"ש רש"י ז"ל ורבינו העתיק ט' מכאן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

אח"כ[5]. שהרי האחד שבאמצע ראוי להצטרף לכל אחד מהעדרים להשלים מניינן ולכן מצרף את שניהם זה לזה, אבל אם אינו משלימן וכגון שהיו חמישה מצד מזרח וארבעה מצד מערב, וחמישה באמצע למרות שמצטרף האמצע לחמישה שבמזרח אינו מצרף את הארבעה כיון שאינו ראוי להשלים מנינן בפני עצמן. וכל שכן שאם היו חמישה מצד זה וחמישה מצד זה וארבעה באמצע שאין מצטרפין שהרי הארבעה אינם ראויים להצטרף לאף אחד מן הצדדים.

אם האמצעיים כבר נתעשרו אפילו הם מנין בפני עצמו אינם מצטרפין[6].

ב. הלך אחר לשון בני אדם

כבר התבאר במסכת נדרים דף ל: שבנדרים[7] הלך אחר לשון בני אדם לפי אותו הלשון ואותו המקום ואותו הזמן, אף על פי שלפי לשון התורה אינו כן וזהו כשלשונם ידוע[8], ואם אין לשון בני אדם ידוע מיתינן ראיה מקרא[9], וכן אם אין לשון בני אדם כגון שנדר בלשון הקדש ובאותו מקום אין מדברים

ואחד באמצע דהיא היא כרב. מעשה רקח שם. וכל הנך מימרי שם דקאמר דרועה וכליו מצרפן אזלא אליבא דשמואל ולכן השמיטם רבינו. הר המוריה שם.

[5] בתפא"י במשנה שם. ואם תשאל: התינח כשיש לו צאן ובקר המשלימים מספר עשיריות אבל מה יעשה האיש שיש לו לדוגמא ט"ו בהמות ומכניסן לדיר ומוציא ט' ומקדש עשירי ומה יעשה בהחמשה הנותרים הרי כבר נתחייבו במעשר ואי אתה יכול לעשרן, באמת כתב הרמב"ם בספ"ז וז"ל: הכנים כל הצאן או כל הבקר לדיר והתחיל למנות ולקדש עשירי עד שנשארו בתוך הדיר פחות מעשרה הרי זה מניחן לגורן אחר, והן מצטרפין לאלו שיוולדו ויתעשרו הכל בגורן אחד. ואף על פי שהוא יודע שאלו ישארו במניין חייב להכניס הכל לדיר והנשאר ישאר,

והכוונה שלא יאמר כיון שמהחמשה א"א להפריש א"כ למה לנו להכניסן לגורן וקמ"ל דמחוייב להכניסן ואלו החמשה יצרפן לדיר אחר, וכן פירש"י. ולפ"ז משמע דגם אלו החמשה א"א בלא מעשר. וקשה, הא תינח אם יהיה לו גורן אחר אבל אם לא יהיה לו מה יעשה בהם, ולזה מפרש הרמב"ם דאין הכרח בזה אלא דאם יש לו גורן אחר או יהיה לו יצרפן אבל אם לא יהיה לו לא איכפת לן ויאכלן בלא מעשר וזהו שאמר והנשאר ישאר. ערוה"ש שם סעיף ו ז.

[6] ירו' חלה פ"ד ה"ב.

[7] שו"ע ונו"כ יו"ד ריז א

[8] והסברא כן הוא דהא בנדרים בעינן פיו ולבו שוין וכיון שזה הנודר לפי הלשון הנהוג שם שבאמרו כך וכך הכוונה על זה ועל זה וא"כ היה בלבו כך ואיך נאמר דאינו כן ולכן בין לקולא בין לחומרא הולכין אחר הלשון ומובן הדבר דזהו רק בדברים שכולם מורגלים לדבר בהם כמו ענייני אכילה ושתייה ומלבושים ובניינים וכיוצא בהם שהדבר מפורסם בין ההמון שמי שאומר כך כוונתו כן הוא. ערוך השולחן יורה שם סעיף א

[9] ערך לחם להריק"ש שם

הלכות הדף היומי
מסכת בכורות

בלה"ק. הלך אחר לשון תורה. כיצד להלן דף מט. יבואר בעזהי"ת שהנשבע או נודר מן המבושל אם דרך אותו המקום באותו הלשון ובאותו זמן שקוראין מבושל אפילו לצלי ולשלוק הרי זה אסור בכל.

ג. זכרותא דדמא כבדא ... כבד שנימוח מטמא ברביעית

הכבד[10] של מת אין דינו כבשר אלא כדם ומטמא ברביעית מפני שכל הכבד הוא כדם נקפה, רק כשהוא בשלימות דין בשר עליו מפני שאינו נימוח ואינו דומה לדם, אבל כשנימוח הרי הוא דם. ומטמאה ברביעית.

ד. זכרותא דמיא פרת ... הנודר ממימי פרת אסור בכל מימות שבעולם ... דאמר לא שתינא ממימי דפרת מי פרת הוא דלא שתינא הא מנהרא אחרינא שתינא אלא דאמר לא שתינא ממים דאתו מפרת

הנודר ממים[11] הנמשכים ממעיין פלוני, אסור בכל הנהרות היונקות ממנו, ואין צריך לומר מהנמשכים ממנו אף על פי שנשתנה שמו ואין קורין אותו אלא נהר פלוני ומעיין פלוני. ואם אמר מנהר פלוני או ממעיין פלוני, אינו אסור אלא בנקראים על שמו.

דף נה:

ה. הלוקח או שניתן לו במתנה פטור ממעשר בהמה

כבר התבאר במסכת ב"ק דף קי: ולעיל דף יא: שלא חייבה תורה במעשר בהמה אלא מהגדל בעדרו מבהמותיו ולא בלקוחים ולא בניתנו לו במתנה[12]. דכתיב (שמות כב פסוק כח ט) בְּכוֹר בָּנֶיךָ תִּתֶּן לִי. כֵּן תַּעֲשֶׂה לְשֹׁרְךָ לְצֹאנֶךָ

---

[10] רמב"ם הלכות טומאת מת פרק ג הלכה יד. ערוך השלחן העתיד הלכות טומאת מת סימן ט סעיף יא

[11] שו"ע ונו"כ יו"ד ריז כה

[12] ערוך השולחן העתיד הלכות בכורות ומעשר בהמה סימן רב סעי' א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

הלכות הדף היומי
מסכת בכורות

וגו', מה בניך אינם בלקוח ובמתנה, אף צאנך ובקרך אינו בלקוח ובמתנה. וגם שותפות פוטר ממעשר בהמה דכתיב (במדבר יח פסוק טו) בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה יִהְיֶה לָךְ ולא של שותפות. אולם אם קנו מתפוסת הבית, שמת והניח יורשים וקנו בהמות מתפוסת הבית קודם החלוקה זה לא מקרי שותפות ששם המת עליהן וכל זמן שלא חלקו הבהמות אף על פי ששארי דברים חלקו, מ"מ הבהמות נחשבות מתפוסת הבית וחייבין במעשר. אמנם כשחלקו הירושה ואח"כ נשתתפו דינם כשותפים דעלמא ופטורין.

לפיכך הלוקח טלאים שנולדו[13] בשנה זו או שנתנו לו במתנה, הרי הם פטורים מן המעשר עד שיולדו ברשותו.

וכן השותפין שנשתתפו בבהמות והביא זה מאה טלאים וזה מאה טלאים וערבום ונשתתפו בהן הרי המאתים פטורים מן המעשר שכל טלה מהן כמכור. וכן האחים שירשו טלאים מאביהם הרי הן פטורין מן המעשר.

אבל הנולדים להם בשותפות לאחר מכאן מאלו הבהמות בין לשותפין בין לאחים י"א[14] חייבין במעשר, וי"א[15] ששותפים לעולם פטורין.

וכן אם היו שותפין במעות וקנו בהמות ממעות השותפות והאחים שקנו בהמות ממעות הירושה הרי הנולדים מהם לאחר מכאן חייבין במעשר שהרי ברשותן נולדו והרי הן כאיש אחד.

---

[13] רמב"ם שם הלכה י

[14] דעת הרמב"ם שם

[15] דעת רש"י ביצה לט ולכן שני שותפין שעשו שותפות כל הוולדות שיוולדו בעת השותפות פטורים והכא מיירי בשני אחים שירשו בתפוסת הבית ולכן כל זמן שלא חלקו ביניהם הרי הוא כמו בשל אחד וחייבין במעשר בהמה אבל כשחלקו וחזרו ונשתתפו אז דינם כמו שותפין דעלמא. הר המוריה שם. ועיין לח"מ שם וחי' הגר"ח הלוי ואכמ"ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu